

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2016 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на септември 2016 г. парите в обращение¹ достигнаха 13 381.9 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на септември 2015 г. те нараснаха с 1529.4 млн. лв., или с 12.90%. През предходния едногодишен период (септември 2014 г. – септември 2015 г.) отчетеното нарастване беше по-ниско, съответно с 1231.7 млн. лв., или с 11.60%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

Тенденцията към нарастване на парите в обращение се запази и през третото тримесечие на 2016 г., като в сравнение с периода април – юни темпът на нарастване се ускори. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха със 724.0 млн. лв., или с 5.72%, при 4.68% растеж през второто тримесечие на 2016 г. Нарастването на парите в обращение през третото тримесечие на 2016 г. е с 0.17 пр.п. по-голямо в сравнение със същия период на предходната 2015 г.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.XI.2015	30.VI.2016	30.IX.2016
	1	2	3
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	11 852.4	12 657.8	13 381.9
<i>Банкноти</i>	11 605.6	12 389.0	13 090.3
<i>Разменни монети</i>	240.1	261.8	284.6
<i>Възпоменателни монети</i>	6.7	7.0	7.0

В края на септември 2016 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.82% и спрямо края на юни е намалял с 0.05 пр.п.

Към 30 септември 2016 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.13%, като през третото тримесечие той е нараснал с 0.06 пр.п.

В края на третото тримесечие на 2016 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.05% и е намалял спрямо края на второто тримесечие с 0.01 пр.п.

За едногодишен период дялът на банкнотите и на възпоменателните монети намаля съответно с 0.10 и 0.01 пр.п., а на разменните монети нарасна с 0.11 пр.п.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на третото тримесечие на 2016 г. възлиза на 31.83 лв. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 2.07 лв., или с 6.95% вследствие на по-ускореното нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лв. в сравнение с останалите купюри.

През третото тримесечие средната по стойност разменна монета в обращение за първи път от края на 2009 г. повиши стойността си с 0.01 лв. и в края на септември достигна 0.14 лв. Нарастването е резултат от навлизането в обращение на монетата с номинал 2 лв., която беше емитирана през декември 2015 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 септември 2016 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 13 090.3 млн. лв., като спрямо края на предходното тримесечие е нараснала със 701.3 млн. лв., или с 5.66%. В края на третото тримесечие на 2016 г. в обращение са 411.1 млн. броя банкноти, които са с 15.3 млн. броя, или с 3.87% повече в сравнение с края на второто тримесечие.

Спрямо края на второто тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2, 10, 20 и 100 лв. намаляха съответно с 0.07, 0.17, 0.30 и 0.31 пр.п., а с 0.85 пр.п. нарасна дялът на купюрата от 50 лв. Банкнотите от 5 лв. запазиха дела си от 0.89%, отчетен и в края на второто тримесечие на годината.

За едногодишен период общият брой на банкнотите в обращение нарасна с 21.2 млн. броя (5.43%), а стойността им – съответно с 1484.8 млн. лв. (12.79%).

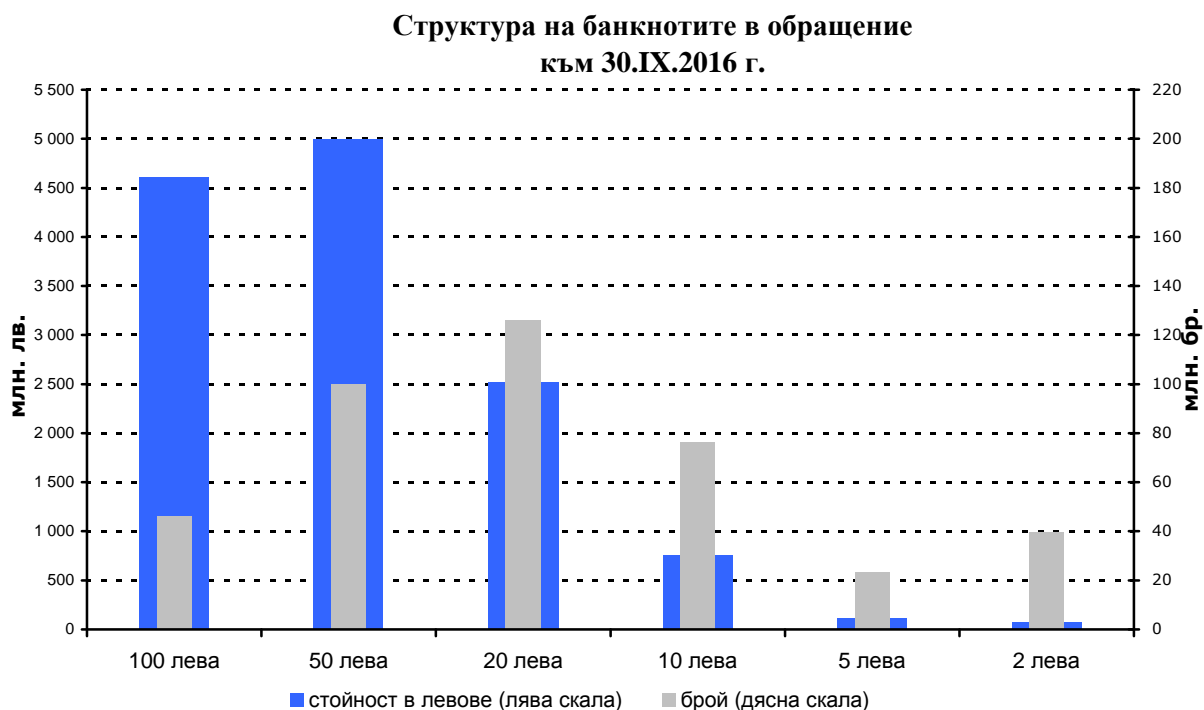
За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение намаляха дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв., съответно с 0.16, 0.04, 0.46 и 1.71 пр.п. През същия период дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 1.01 и 1.39 пр.п. Общата стойност на 50-левовите банкноти в обращение в края на септември 2016 г. възлиза на 4996.4 млн. лв., което им отрежда най-висок дял (38.18%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.60%) е стойността на банкнотите от 2 лв.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите банкноти от 2 и 10 лв. намаляха съответно с 0.99 и 0.21 пр.п., а дяловете на купюрите от 5, 20, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.11, 0.05, 0.94 и 0.09 пр.п.

За едногодишен период в структурата по брой на банкнотите в обращение намаляха дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лв., съответно с 1.70, 0.15 и 0.55 пр.п.

Дяловете на купюрите от 5, 50 и 100 лв. през същия период нараснаха съответно с 0.12, 2.18 и 1.14 пр.п.

С най-голям дял от 30.66% в общия брой на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2016 г. е купюрата от 20 лв., като към 30 септември в обращение са 126.1 млн. броя банкноти от тази купюра.

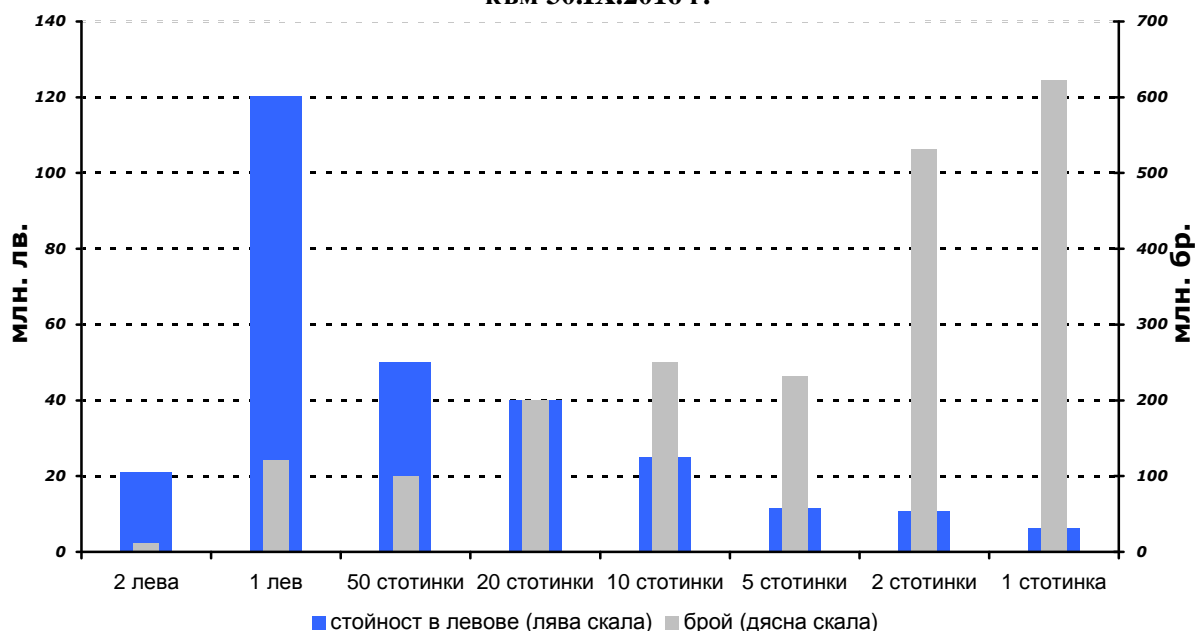
Към края на септември 2016 г. общата стойност на разменните монети в обращение е 284.5 млн. лв. и спрямо края на второто тримесечие е нараснала с 22.7 млн. лв., или с 8.68%. В обращение бяха 2063.8 млн. броя разменни монети, които са с 62.7 млн. броя, или с 3.13% повече в сравнение с края на второто тримесечие.

За едногодишен период (спрямо края на септември 2015 г.) общият брой на разменните монети в обращение се е увеличил със 174.0 млн. броя (9.21%), а стойността им – съответно с 44.4 млн. лв. (18.49%).

В края на септември 2016 г. дяловете на монетите от 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лв. в общия брой монети в обращение нараснаха в сравнение с края на юни съответно с 0.01, 0.08, 0.04, 0.07 и 0.30 пр.п. За същия период при монетите от 1, 2 и 5 стотинки е отбелязано намаление на дела им, което е в рамките от 0.05 пр.п. за монетите от 5 стотинки до 0.32 пр.п. за монетите от 1 стотинка.

Продължава дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на годишна база на броя на разменните монети в обращение, в основата на което е постоянното увеличение при монетите с нисък номинал. За едногодишен период броят на монетите от 1 и 2 стотинки се е увеличил съответно с 48.8 млн. и с 45.2 млн., или с 8.51% и 9.30%. При монетите от 1 лев също се запази високия годишен темп на нарастване, като към края на септември 2016 г. техният брой в обращение се е увеличил с 11.47%. Темпът на нарастване на монетите от 50 стотинки също остана висок (8.60%), докато при останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 7.43% за монетите от 10 стотинки до 8.25% при монетите от 20 стотинки.

**Структура на разменните монети в обращение
към 30.IX.2016 г.**

Към 30 септември 2016 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.13%), а с най-малък дял е разменната монета от 50 стотинки (4.84), като се изключи монетата от 2 лв., която бе емитирана през декември 2015 г. Продължава постепенното навлизане в обращение на разменната монета от 2 лв., като в края на септември в обращение са 10.5 млн. броя.

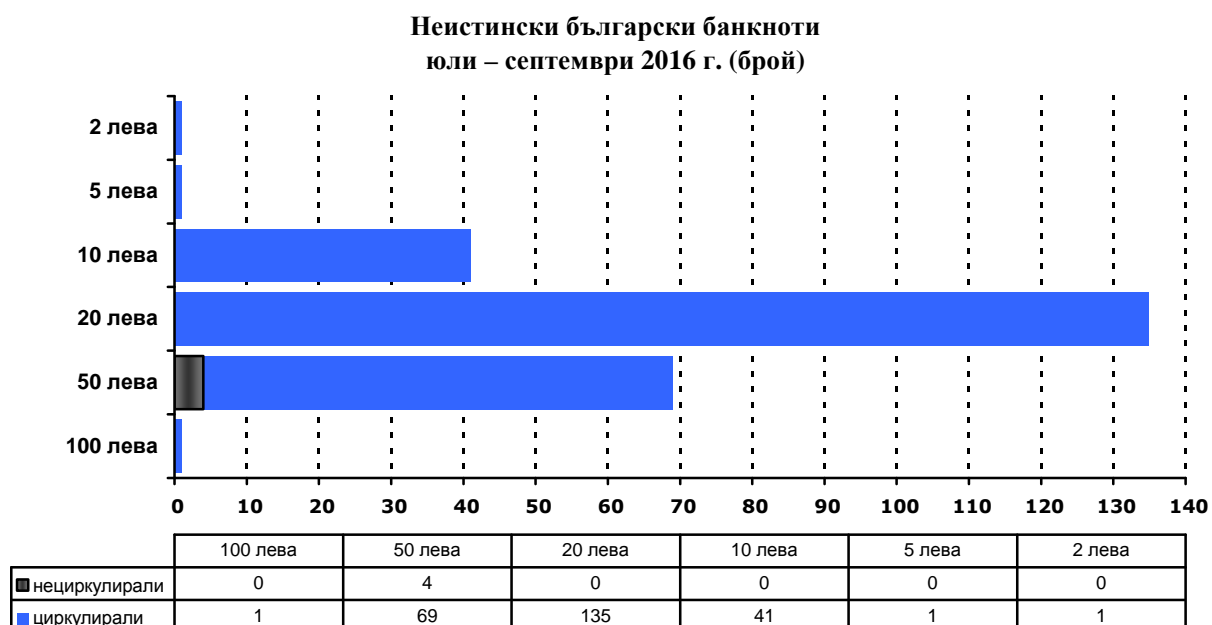
В края на септември 2016 г. най-голяма обща стойност в паричното обращение, възлизаща на 120.2 млн. лв., имат разменните монети от 1 лев., което им отрежда и най-

големия дял (42.26%) в структурата по стойност на монетите в обращение. С най-малък дял от 2.19% е стойността на монетите от 1 стотинка.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода юли – септември 2016 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 252 броя неистински български банкноти, от които 248 броя са циркулирали в паричното обращение. Спрямо второто тримесечие на настоящата година задържаните неистински български банкноти са с 49 броя повече.

Относителният дял на задържаните през третото тримесечие неистински банкноти от общия брой на банкнотите в обращение към края на септември 2016 г. е 0.000061%, а делът на общо задържаните от началото на годината е 0.000208%.

В общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2016 г. неистински български банкноти най-голям е делът на 20-левовата купюра (53.57%). Общият брой задържани неистински банкноти от 20 лв. през отчетния период представлява 0.000107% от общия брой на намиращите се в обращение в края на септември 2016 г. банкноти от тази купюра. С по-малки дялове са задържаните неистински банкноти с номинална

стойност 50 и 10 лв., съответно с 28.97% и 16.27%. Задържаните общо 3 броя неистински банкноти от 2, 5 и 100 лв. имат съвкупен дял от 1.20% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

В периода юли – септември 2016 г. бяха регистрирани и задържани общо 165 броя неистински български разменни монети, от които 3 броя от 2 лв., 84 броя от 1 лв. и 78 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през третото тримесечие неистински разменни монети от общия брой на монетите в обращение към края на септември 2016 г. е 0.000008%, а дялът на общо задържаните от началото на годината е 0.00003%.

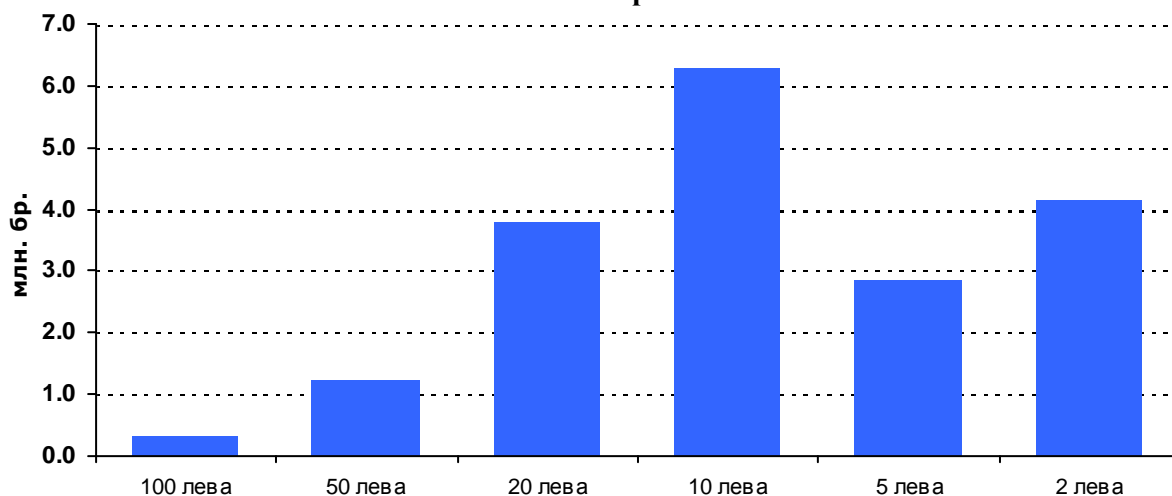
В изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през третото тримесечие на 2016 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 458 броя евро, 267 броя щатски долари и 4155 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода юли – септември 2016 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 18.6 млн. броя банкноти. Те са с 2.3 млн. броя (14.12%) повече в сравнение с отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2016 г. Спрямо третото тримесечие на 2015 г. отделените като негодни банкноти са повече с 1.2 млн. броя., или с 6.97%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

**Негодни банкноти
юли – септември 2016 г.**

За едногодишен период (септември 2015 г. – септември 2016 г.) отделените като негодни банкноти са общо 78.6 млн. броя, или с 13.7 млн. броя (21.06%) повече в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (септември 2014 г. – септември 2015 г.)

При машинната обработка на банкнотите през третото тримесечие на 2016 г. с най-голям дял от общия брой банкноти, отделени като негодни, са тези от 10-левовата купюра (33.74%). Дяловете на банкнотите от купюри 2, 5 и 20 лв. са съответно 22.26%, 15.33% и 20.29%. По-малки са дяловете на отделените като негодни купюри от 50 и 100 лв., съответно 6.56% и 1.81%.

При обработката на разменни монети в БНБ през третото тримесечие на 2016 г. като негодни са отделени 315.1 хил. броя., което е с 90.0 хил. броя по-малко в сравнение с отделените през предходното тримесечие. Спрямо същия период на предходната година общият брой на отделените като негодни за паричното обращение разменни монети е намалял с 28.6 хил., или с 8.32%.

**Негодни разменни монети
юли - септември 2016 г.**

